

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 29

LJUBLJANA, DNE 25. JULIJA 1937

LETO X.

Delavci delavke, izobrazujmo se!

Današnji časi zahtevajo od vsakega človeka, da je kolikor toliko naobražen in da pozna življenje. Za delavca ni dovolj, da pozna in zna svoj posel pravilno in dobro izvrševati, treba je tudi, da ve in zna še mnogo drugih reči, da ne ostane v nevednosti. Nevednost in z njo zvezana poniževalna uslužnost sta za posameznika in za vse delavstvo in delovno ljudstvo še danes žal le prepo-gosto prav pogubni in žalostno izpri-čevalo. Zaradi nevednosti delovnega ljudstva ima kapitalizem prosto pot do pretiranega izkoriščanja delovne moči delavcev v tovarnah, rudnikih, gozdovih, na železnih, na morju in na polju. Pri izobraženem delavstvu bi sedanjega izmозgavanja vsaj v toliki meri ne bilo. Zaradi premajhne izobrazbe in nerazsodnosti delovnega ljudstva predpisujejo državna pravi-la narodom pogostno prebrisani pu-stolovci in demagogi.

Da se delovno ljudstvo otrese raznih jerobov in da samo začne raz-mišljati o svoji usodi, je nujno po-trebna neka mera izobrazbe, ki jo more dobiti človek v šoli, iz dobre knjige, časopisa, ter iz raznih drugih spisov, v družini, pri raznih preda-vanjih in razgovorih.

Delavstvo, ki ni imelo prilike trgati obleke po klopih visokih šol, si mora pomagati samo s tem, da se pridruži Jugoslovanski strokovni zve-zi in da se tam udeležuje vseh prire-ditev in pouka. Da bere dobro časo-pisje, posebno »Delavsko Pravico«, iz katere more spoznati pomembnost svojega stanu in črpati splošno zna-nje. Poleg »Delavske Pravice« je potrebno tudi drugo berilo in to je *dobra knjiga*.

Slovenska kršč. soc. delavska or-ganizacija ima svojo lastno književno zadrugo za izdajanje poučnih in za-bavnih, posebno socialnih knjig. To je »Krekova knjižnica«. Vsak delavec bi moral biti član te zadruge, ker to spada v delavsko skupnost. Že to, da je bila ustanovljena izrečno delavska »Krekova knjižnica«, kaže, da je bila ustanovitelj na umu izobrazba in dvig delovnega ljudstva, brez katere noben stan ne more duhovno in gmotno napredovati. Kako resničen je stari pregovor, da je *nevednost najdražja reč na svetu*. Koliko ljudi je zaradi tega trpelo veliko škodo in še trpi. Kdor si v mnogih primerih sam ne zna pomagati, temu, kakor često pravijo, še Bog ne pomaga.

Današnja delavska zakonodaja in delavski varstveni zakoni zahtevajo od posameznika poznanja in razsod-nosti. Koliko je delavec, ki dobro pozna delavsko zavarovanje za pri-mer bolezni, nezgode in zavarovanja za slučaje onemoglosti? Delavec žal pogosto samo ve, da mu nekaj priti-če, da ima nekaj dobiti, točneje pa nič ne ve in mu je tudi splošno po-znanje njegovih pravic večinoma še »španska vas«. Kdo dobro pozna predpise o delovnem času in o po-stopanju z vajenci in mladoletnimi delavci? Jih je nekaj, ki to deloma poznajo, in to tisti, ki se udeležujejo delavskih sestankov, in tisti, ki berejo

liste, kakor je »Delavska Pravica«. Kako krvavo potrebuje delavstvo po-ljudnih knjižic in brošur, v katerih se opisujejo podrobno važne delavske zadeve. Koliko pouka potrebujemo o splošnih delavskih vprašanjih, kako malo točnega ve delavec o javnem, družabnem življenju, o politiki, o go-spodarstvu. Brez vsega tega smo ka-kor koštruni, ki gredo za tistim, ki nosi zvonec, brez pomisleka, včasih kar naravnost v prepad.

Ako hoče delavstvo postati v res-nici samostojno in neodvisno v svojih

težnjah, je treba predvsem izobrazbe. Le izobrazba more iztrebiti iz delav-skih vrst tudi nelepe, za življenje in ugled vsakega človeka škodljive raz-vade.

Krščansko-socialni delavci imamo svojo lastno književno založbo »Kre-kovo knjižnico«. Naša stanovska dolž-nost je, da postanemo člani te knji-ževne zadruge in s tem vsi delamo skupno za izobrazbo delovnega ljud-stva in boljše čase ljudem žuljavih rok.

Zbudimo se, ker zaspanca »čaka strgan rokav, palca beraška, prazen bokav!« J. Goslinčar.

Žena vseuč. profesorja ima tovarno

Sedem križev delavstva v kemični tov. dr. A. Kansky v Podgradu pri Zalogu

V »Delavski Pravici« smo že obja-vili, da se je delavstvo kemične to-varne dr. A. Kanske organiziralo v JSZ. Delavstvo je po JSZ pismeno obvestilo podjetje o tem svojem ko-raku, sklicujoč se na zakone, ki mu dajejo svobodo organiziranja. Delav-stvo je poudarilo, da s tem nima ni-kakega sovražnega namena napram podjetju, niti napram lastniku pod-jetja, pač pa, da sporazumno s pod-jetjem rešuje tista vprašanja, ki se tičejo delovnega in plačilnega raz-merja.

Delavstvo je istočasno predložilo svoje predloge za izboljšanje plač.

Upravičenost te zahteve po izbolj-šanju plač je delavstvo stvarno ute-meljilo in to na eni strani s težkim in odgovornim delom, ki ga vrši v podjetju. To delo je tudi zdravju ze-lo škodljivo. Na drugi strani pa je podčrtalo dejstvo, da so se cene živ-ljenjskim potrebščinam zelo zvišale in da sedanje skrajno nizke plače ne zadostujejo niti za najskromnejše preživljanje. Delavke v tej tovarni imajo po večini komaj 2.25 Din na uro. Delavke vršijo prav za prav mo-ška dela in je tudi zaradi tega nave-dena plača v vsakem oziru prenizka. Z njih obrazov moreš razbrati samo bedo in trpljenje. Zato pa ni prav nič čudnega, če delavke in delavci pogosto omedlevajo radi izčrpanosti pri delu.

Podjetje niti ni smatralo za vred-no, da bi odgovorilo na vlogo JSZ in na delavske predloge. Pač pa je de-lavstvo takoj začutilo, da je v tovar-ni potegnil drug veter. Podjetniški absolutizem, ki je v tej tovarni moč-no ukoreninjen, je prišel delovati s polno paro. Na delu so ljudje, ki ho-čejo na svojstven način odvrniti de-

lavstvo od organizacije. Plača se bo izboljšala le, če delavstvo odstopi od svoje organizacije. Podjetje bo ne-halo obratovati, če bo delavstvo vztra-jalo pri svojih zahtevah. Delavstvo naj bo pametno in naj pusti organi-zacijo. Take in podobne vesti trosijo po tovarni in delavstvo ve, zakaj in od kod to. Delavki, ki je že sedem let delala v tej tovarni za skromno skor-jico kruha, je bilo odpovedano. Po-kazati je treba, da bo ista usoda za-dela vse tiste, ki bodo nepokorni in se ne bodo odrekli svojim zakonitim pravicam.

Delavstvo pa se ne da strašiti, ker ve za namen podjetja. Podjetje samo mu vlija spoznanje, da je na pravi poti. Delavstvo pa se tudi za-veda, kakšne dobičke ustvarja s svo-jim delom podjetju. Samo pa skoraj nima drugega kot izmučene roke in uničeno zdravje.

Sedaj, ko delavstvo terja vsaj ne-koliko boljši košček kruha, niti od-govora ni vredno. Podjetje samo vsi-ljuje borbo, katero bo delavstvo tudi sprejelo in se bo odločno borilo za boljši košček kruha in za svobodo organiziranja. Delavstvo pač dobro ve, koliko je vredno njegovo delo, gledu odpuščanja delavstva zlorablja proti pravici delavstva do svobode v organiziranju. Delavstvo ve, koliko ve, koliko je vredno njegovo delo, zato upravičeno terja to, kar mu po vsej pravici pripada.

Če smo napisali gorenje vrstice, smo jih napisali zato, ker smo bili s strani podjetja k temu prisiljeni. Pa tudi zato, da izve javnost, kako se postopa s slovenskim delavstvom v kraju, oddaljenem nekaj kilometrov od Ljubljane, središča slovenske kul-ture in gospodarstva.

Z zanosom v nove boje!

Okrožni sestanek JSZ v Jaršah

Duplica, 12. julija.

V nedeljo dopoldne so se zbrali od-bori skupin JSZ kamniškega okraja v Jaršah, da poročajo o svojem delu, da si dajo novega poguma za aktivno delo, ki naj bo strokovno in delavstvu v ko-rist. Od 15 skupin jih je bilo zastopa-nih 11. Sestanek je vodil tov. Tomaž Smole iz Domžal, centralo pa je zastopal tov. Lombardo.

Iz poročil je bilo razvidno, da so povsod težave za uveljavljanje osnovnih in zakonitih pravic delavstva. Zastopniki

iz 5 obratov, skupno z 880 delavci, po-ročajo, da so v mezdnem gibanju za iz-boljšanje delavskih plač in dr. Nekateri obrati so pokazali lepe uspehe delavske zavednosti od zadnjega sestanka sem. Drugi zopet poročajo, da se pripravljajo na uveljavljanje delavskih zahtev v pod-jetjih. Kjer so bile pomanjkljivosti, se je pokaralo ter so bili dani nasveti, kako jih bo treba odpraviti. Pri vseh gibanjih pa je JSZ pokazala, da je res delavska organizacija, da zna pošteno in dobro vo-diti borbo ter da prav razume delavske

POLOŽNICE

PRILAGAMO TEJ ŠTEVILKI ZA TISTE NAROČNIKE IZVEN STRO-KOVNO ORGANIZIRANIH NAROČ-NIKOV, KI NAM ZA TEKOČE LETO SE NISO NAKAZALI NA-ROČNINE ALI PA SO SE V ZA-OSTANKU. PROSIMO VSE, DA SE POSLUŽIJO PRILOŽENIH POLOŽ-NIC, IN NAM NAKAZEJO NAROČ-NINO, ČE MOGOČE, ZA CELO LETO.

UPRAVA.

težnje; dasiravno je v veliki premoči, vodi borbo v dveh obratih skupno z dru-go še obstoječo organizacijo, ker se zna podrediti skupnim delavskim koristim, kadar je to potrebno.

Ker so se raznašale govorice, da med skupinami JSZ kamniškega okraja ni enotnosti, se je iz razgovora, v ka-terega so posegli tov.: Avsec, Škofic, Borc, Bukovec, Kvas in dr., ugotovilo, da vlada med vsemi skupinami medsebojna sloga in tovarištvo ter da take govorice raznašajo neki ljudje, ki bi radi delav-stvo razbili in kovali sebi kapital. De-lavstvo naj tem in podobnim govoricam ne naseda in naj vse raznašalce takih vesti, ki imajo prozoren namen, oslabiti JSZ, odločno zavrne.

Tov. Lombardo je strokovničarje bo-dril k nadaljnjemu delu, k novim uspe-hom. Ugotovil je, da je JSZ trdna v svo-jih idejnih smernicah in da bo tudi praktično borbo za delavske pravice vo-dila kakor doslej. Slepomišljenja pa ne bo trpela. Svoje dolgoletne izkušnje bo porabila vedno v korist delavstva, za-tem naj odbori prav razumejo, če kdaj dela po lastnem, v praksi preizkušenem pre-udarku, kar pa je samo v korist delav-stva.

Polagala se je velika pažnja tudi na še neorganizirane obrate, da se tudi to delavstvo privede v JSZ. Zlasti važno je za stavbince, ker imajo razmeroma zelo dobro kolektivno pogodbo, pa se v okraju v celoti nikjer ne izvaja. Zal pa to de-lavstvo še noče prav razumeti važnosti in potrebe organizacije, ter celo samo gazi to, kar so mu drugi z borbo uve-ljavili.

Na koncu se je še sklenilo, da se delavstvo kamniškega okraja opozori, naj ne naseda člankom na »delavski stranic« »Našem listu«, ker so pač pisani s namenom razbijanja delavskih vrst JSZ.

Tabora za kamniški okraj posebej ne bo, zato se skupine v celoti udeleže tabora v Večah dne 8. avgusta. — Vse članstvo skupin pa naj se gotovo tudi udeleži 29. avgusta blagoslovitve prapora kovinarjev JSZ v Kamniku. — Občilna skupina v Domžalah bo tudi slovesno praznovala 10-letnico obstoja. O vsem bo podrobno poročala »Delavska Pravica«.

Odbori naj pazijo, da se članstvo skupin udeležuje mesečnih članskih se-stankov polnoštevilno, ker le tako se spozna zavednost članstva. »Delavsko Pravico« naj čitajo redno in redno tudi plačajo članarino, kjer še tega ni!

Glede na korist in uspešnost stro-kovne borbe je tov. Bukovec predlagal, naj se v obratih z dvema organizacijama manjšina priključi večini.

Ta sestanek je ponovno pokazal vso močatost in zrelost strokovničarjev ka-mniškega okraja. Na milijone din znašajo pridobitve, ki jih je dobilo delavstvo v 3 letih organizacije JSZ v kamniškem okraju. Mnogo je bilo truda, žrtv in samopremagovanja odborikov skupin, toda ni bilo zaman. Danes je JSZ v kamniškem okraju trdna kot granit in nepremagljiva. Z veseljem in zanosom gredo naši strokovničarji v nove boje. Pogonska sila jim je beda delavstva, ki jo okušajo sami, pa čut za pravico ter dejanska ljubezen do bližnjega. Pot teh borcev pravice in ljubezni je pot v boljši in pravičnejši družabni red!

Tabor na Lancovem se je izvršil v najlepšem redu in točno po programu. Podrobnejše bomo poročali v prihodnji številki.

Načelstvo

izvoljeno na obnem zboru JSZ 27. junija, si je na prvi seji porazdelilo funkcije takole:

Predsednik: tov. Srečko Zumer.
I. podpreds.: tov. Jože Gostinčar.
II. podpreds.: tov. Matic Koprive.
Blagajnik: tov. Franc Velkovrh.
Odborniki: tov. Ivan Nagode, Tone Fajfar, Mavricij Borc, Gašper Stibilj.
Strokovni odsek: **Predsednik:** Fajfar Tone, člani: Nagode Ivan, Stibilj Gašper, Borc Mavricij in vsi strokovni tajniki. — **Referent:** Lombardo Peter.
Upravni odsek: **Predsednik:** Srečko Zumer, člani: Gostinčar, Koprive, Velkovrh. — **Referent:** Jože Rozman.

Seje načelstva so redno vsak drugi ponedeljek, po potrebi vsak teden. — Seje strokovnega odseka vsak ponedeljek. Seje upravnega odseka po potrebi.

Rudarji

Zagorje. V nedeljo, 18. t. m., se bo vršilo člansko zborovanje, kjer naj nihče ne manjka. Na dnevnem redu je poročilo o započetem gibanju glede na naraščajočo draginjo. Ker se vedno sliši od strani delavstva, naj se že enkrat začne mezdno gibanje, je dolžnost vsakega člana, da za ta sestanek pripravi vse potrebne podatke glede akorda in drugih del. Če hočemo kaj resno začeti, moramo imeti gradivo, zato naj sodeluje vsak, da bo borba, ki nas čaka, zares uspešna. Ne čakati za grmom, stopiti je treba na plan in v boj za pravice. Ne samo braniti, kar imamo, naprej moramo. Da to dosežemo, nam je potrebna skupnost, enotnost, kakor še nikdar prej. Današnje plače ne odgovarjajo naraščajoči draginji. Rudarsko delavstvo je zaradi hude krize, ki jo je občutno trpelo vsa leta, docela obubožalo, in ne more nikamor, kljub temu, da se danes nekaj več dela. Zato je upravičen rudarjev glas, da hoče izboljšanja. V boju za naš obstanek ali zboljšanje naj vlada med rudarji samo ena misel in želja, priboriti si boljši kos kruha! To je mogoče le v skupnosti, ki naj bo iskrena! Vse drugo mora sedaj s poti!

Kamnolomci

Verd. V zadnji številki »Pravice« smo poročali, da so si delavci v železniškem kamnolomu na Verdu pri Vrhniki priborili pod vodstvom JSZ povišek plač od 2,50 na 3 Din. Okoli 30 delavcev je pa že prej prejelo plačo 3 Din na uro in je JSZ nadaljevala akcijo, da tudi ti dosežejo povišek za 50 par na uro. Po dvakratnih prejšnjih razgovorih zastopnika JSZ na žel. direkciji so šli 7. t. m. zastopniki delavcev, pod vodstvom tajnika JSZ tov. Grošlja, k ravnatelju železniške direkcije dr. Faturju, ing. Skubicu in drugim, da se ugotovi njihovim upravičenim zahtevam. Po daljši razpravi se je dosegel povišek tudi za te delavce in more tako JSZ beležiti nov uspeh v borbi za zboljšanje položaja gradbenih delavcev.

Opekarsko delavstvo

Ormož. V nedeljo, 11. julija, smo imeli zelo važen in lepo obiskan sestanek. V naši skupini je več strok delavstva in tako je treba reševati vse polno perečih vprašanj. Na sestanku je govoril tov. Rozman. Stavbinski delavci zahtevajo izvajanje kolektivne pogodbe, predvsem kar se tiče plač, ki jih delodajalci nočejo priznati in plačati. Opekarski delavci zahtevajo, da je treba pred sklenitvijo njihove kolektivne pogodbe skleniti začasen plačilni in delovni dogovor. Vse se bo uredilo tako, da bo delavstvu v korist, samo strokovne organizacije se je treba krepko povsod držati. Pred kratkim smo priredili tudi igro dr. Jan. Ev. Kreka »Tri sestres«, ki je v vsakem oziru prav lepo uspela. Za vzgojo našega delavstva v pravej delavskem in krščanskem duhu si bomo ustanovili tudi Mladinsko zvezo.

Viničarji

Iz centrale. Smrti žanje med našimi vrstami. Ni še minil mesec, a že zopet moramo sporočiti članom »Posmrtninskega sklada«, da je umrla članica Margareta Bračko od plačilnice Sv. Barbara pri Mariboru v starosti 71 let. Svojeem se izplača posmrtninska podpora 1000 dinarjev. Radi tega bomo zopet primorani zbirati, in sicer za ta primer smrti in za izreden primer za dopolnitev rezerve. Te dni bomo razposlali položnice za 71. in za 72. primer; prosimo, da čimprej vsi vplačate. Nabirajte za ta fond tudi novih članov! — Blagajnik.

Proti vsaki diktaturi

Potrditvi ruskega delavskega zastopnika na zadnji konferenci mednarodnega urada dela so zastopniki krščanske strokovne internacionale ugovarjali. Po pravih mednarodnega urada dela imenuje vlade delavske zastopnike v sporazumu s svobodnimi in neodvisnimi organizacijami delojemalcev.

Odbor za potrditev mandatov je ugovor kršč. strokovničarjev zavrnil. Tajnik krščanske strok. internacionale, holandski poslanec P. J. S. Serrarens, je po uradnih virih dokazal, da so ruske strok. organizacije popolnoma v rokah stranke. Iz poročila o sklepih centralnega vodstva ruskih strok. zvez od aprila 1937 je razvidno, da tajne volitve strokovnih funkcionarjev in prav tako javno poročanje o delu strok. organizacij še ni izvedeno. Kršč. strokovničarji so

svoj čas izpodbijali tudi poverila italijanskih, nemških in avstrijskih delavskih delegatov. Z ugovorom proti imenovanju ruskih delavskih zastopnikov so hoteli kršč. strokovničarji poudariti, da bodo vedno pod kakršnimikoli okoliščinami za popolno svobodo in neodvisnost delavskih strokovnih organizacij. Diktatura — naj bo že katerekoli barve — in svoboda strokovnega gibanja sta nezdružljivi!

Tajnik kršč. strok. internacionale tov. Serrarens je bil že nekaj let namestnik v upravnem odboru mednarodnega urada za delo. Posledica njegovega nastopa za svobodo delavskega strokovnega pokreta je bila ta, da letos ni bil več izvoljen. Amsterdam (socialistična strokovna internacionala) se je uklonil Moskvi.

„Šešir“ reducira...

Škofja Loka, 11. julija.

Nenadoma in nepričakovano je padla med delavstvo tovarne »Šešir« v Škofji Loki vest, da bo odpuščenih večje število delavk. Sicer smo vedeli, da stalež delavstva, ki se je držal od sredine preteklega leta, ne bo ostal, čim bi malo popustilo povpraševanje, vendar pa na odpust delavstva začasa glavne sezone (damskih klobukov) nismo bili pripravljeni.

K odpustu je mnogo pripomoglo izvršeno delo pri zajetih kožah in pa to, da se je ukinilo delo pri enem stroju v spodnjem oddelku, pri katerem je bilo zaposlenih do 10 delavk. — Odpusti bodo v prvi vrsti prizadeli po dobi zaposlitve najmlajše, katere so bile sprejete v delo z izrecnim prejšnjim naznanilom, da bo delo začasno. Nikakor pa se ne bo dopustilo, da bi se delale kakršnekoli izjeme. Tudi izgovor, da so se nove delavke pričele delu pri strojih, ki imajo bodočnost, ni na mestu. Kajti doba zaposlenja starejših delavk nam je dokaz, da je bilo njihovo delo vedno visoko cenjeno, saj smo preživeli že precej hude čase.

Skupinski zaupniški odbor in vse delavstvo pričakuje, da bo tudi sedaj, kakor je bilo to prej, vodstvo podjetja uvidno za naše težnje in da bo sporazumno z delavstvom uredilo tudi ta vprašanja.

— Seveda bi ne mogli mirno še nadalje gledati razmer, ki so vladale po Veliki noči v zgornjem delu in ki so se vlekli v nedogled na račun starejših tovarišic.

Vse to se je razpravljalo na sestanku delavstva 7. t. m. Tu je skupinski zaupniški odbor dobil smernice za delo. Sprejeta resolucija je bila poslana vodstvu podjetja. Sestanek je bil obiskan prav dobro, le nekaj tovarišev in tovarišic je predhodno opravilo svoj izostanek. — Najvažnejši točki resolucije sta glede odpustov in zvišanja plač v pogledu na ogromen porast cen življenjskim potrebščinam. V tem, da so se zvišale tudi cene izdelkov, in v dejstvu, da se produkcija stalno dviga, vidi delavstvo dano možnost zvišanja mezd in to upravičeno pričakuje. Danes je položaj podjetja dosti bolj ugoden kakor leta 1935. Poleg tega moramo ponovno poudariti, da nezdravo delo v tovarni zahteva tudi temu primerno hrano in pa paznjo za zdravje (primerno obutev in obleko). Za vse to pa bi plače v »Šešir«, četudi bi se zvišale za 50%, komaj dobro zadostovale.

H koncu naj izrazimo samo še željo, da bi se stvari čim hitreje uredile, kar bo gotovo v obojestransko korist.

Nam, tovariši in tovarišice, pa velja še naprej, kakor nam je doslej veljalo: V slogi je moč! — Delavec.

Nov uspeh JSZ

Dol pri Ljubljani, 10. julija.

Gradbeni delavci v Dolu pri Ljubljani so na sestanku, ki se je vršil na praznik 29. junija, sklenili, da sproži JSZ sprito nizkih mezdnih postavk v kolektivni pogodbi za gradbeno delavstvo pri banki upravi vprašanje izboljšanja plač.

6. t. m. so se zato zglasili na banki upravi pri načelniku tehn. odd. g. inž. Skabernetu zastopniki delavstva, katere je vodil tajnik JSZ tov. Grošelj, in izročili delavske predloge za novo ureditev plač. Ker se na prvi razpravi ni dosegel zadovoljiv zaključek, se je vršil dva dni nato nov razgovor, katerega sta se za delavstvo udeležila tov. Grošelj in tov. Morla. Vendar pa kljub vsemu utemeljevanju ni bilo mogoče uveljaviti delavskih zahtev. Vzrok naj bi bil v tem, ker

je v enotni stavbinski in gradbeni pogodbi plača, določena za 3. mezdni razred (nekvalificirani delavci), 50 par nižja od naših dosedanjih plač.

Dosegli pa smo vseeno, kolikor je bilo največ mogoče. Delavci pri regulaciji »Ljubljanske« Save, to je od Medvod do Litije, in pri regulaciji Kamniške Bistrice bodo dobili plačo težakov 1. razreda gradbenega delavstva, to je din 3,75 na uro. Izboljšanje znaša 25 par na uro. Preko tega po odločni izjavi šefa tehn. odd. banske uprave inž. Skaberneta ban. uprava ne more iti. Isti šef pa je obljubil, da bo banska uprava proučila in sprejela predlog JSZ, da se tem delavcem prizna izkazana kvalifikacija in da se bodo na podlagi tega pozneje plače za delavstvo ugodno preuredile.

Ali je to pošteno?

Rimske Toplice, 6. julija.

Boj zoper Jugoslovansko strokovno zvezo vodijo zeleni »Združenci« po faktiki ogabnih političnih bojov, kjer je tudi laž sredstvo, da nasprotniku kakorkoli škoduješ. Na nedavnem sestanku v Rimskih Toplicah je njihov govornik, predsednik ZZD Preželj, razlagal, da je Jugoslovanska strokovna zveza predlagala, naj bo plača v tovarni podpetnikov v Gračnici 2 din na uro, ter da sedaj zato podjetje lahko zniža plače od 2,50 na 2 din. Pred nekaj leti je JSZ priborila, da je bila določena minimalna plača 2,50 za akordno delo. Takrat so cene življenjskih potrebščin padale. Padale so tudi cene lesnih izdelkov. Sedaj pa, ko se dvigajo cene življenjskim potrebščinam, ko se dvigajo plače delavstva v lesni industriji, pa pride nekdo s tako bedastimi lažmi. In to naj bi storila tista JSZ, ki je temu delavstvu pomagala iz najhujšega in mu priborila vsaj tiste plače, ki jih danes ima?

Toda znan je moder narodni pregovor, da ima laž kratke noge — tudi v Rimskih Toplicah. Saj se razmere v našem podjetju temeljito spreminjajo. Začel je pihati drug veter tudi s strani obratovodstva. Upamo, da so sedaj že vsi spregledali nelepo igro naših nasprotnikov, ki so obenem tudi nasprotniki pravih delavskih koristi in znošenega razmerja v tovarni. Tovariši, tovarišice! Nadaljujmo našo borbo!

Ako delavec zboli, mu podjetje ne da niti predpisanega bolniškega listka, da bi šel k zdravniku. To bi značilo, da mnogi delavci obveznemu zavarovanju sploh niso prijavljeni. Vsi delavci so morali podpisati izjavo, da jih lahko vsako uro, brez nadaljnega odpustijo. Plača je na uro 2,85 din, samo nekateri redki imajo 3 din. V tako nezdružnih razmerah je tudi to neorganizirano delavstvo začelo misliti na nekakšno rešitev. Vsi so se enodušno izjavili za pristop v JSZ. Naš štajerski delavec je še vedno malo nazadnjaški. Organizacijo poišče šele tedaj, ko je že čisto na tleh in oškodovan za velike vsote. Ko pa dobi, kar mu gre, tedaj pa zelo rad pozabi na organizacijo. Dokler bo še veliko takšnega delavstva, bodo kapitalisti brez težav grabili iz žuljev delavstva svoje dobičke.

Papirničarji

Količevo. Z veliko nestrpnostjo pričakujemo zaupniki vsak mesec »Naš list«. Članki in dopisi iz našega kraja v tem listu so namreč tako posebni, da nam nudijo izredno zabavo, ter bi bila res velika škoda, če bi ti članki prenehali. Zato prosimo »gospode« okrog »Našega lista«, naj nam tudi še v bodoče privoščijo to veselje in naj le pridno pišejo tako zanimive članke še naprej. — Hvala ležni zaupniki.

Oblačilno delavstvo

Dolnja Lendava. Delavstvo, zaposleno po raznih tukajšnjih podjetjih, je zelo slabo plačano. Do nedavnega je bila plača delavk v tovarni pletenin komaj 9 do 11 din dnevno. Ko je podjetje opazilo gibanje strokovnih organizacij med delavstvom, je te »horodnec« delavske mezde povišalo za 30 odstotkov. Med delavstvom je bilo razglašeno, da bo podjetje že samo brez vsakih organizacij delavstvu položaj zboljševalo. Vendar pa se je del delavstva odločil za svojo pot in se je organiziral v JSZ. JSZ je izdelala predlog kolektivne pogodbe in ga predložila podjetju. Podjetje ni dalo nobenega odgovora. JSZ je predlog kolektivne pogodbe predložila oblasti in zahtevala poravnalni postopek. Cela dva meseca je bilo treba čakati. Za dne 8. julija je bila končno določena razprava na okrajnem glavarstvu v Lendavi. Razpravo je vodil okrajni glavar g. Grabrijan Miloš, za JSZ je bil navzoč tov. Rozman Peter, za podjetje pa g. Blau Ludovic in njegov kompanjon g. Bartuš Evgen. Po daljšem razpravljanju se je dosegel sporazum in sta podjetnika priznala, da delavstvo res premalo plačuje, in se zavezala povišati mezde na višino minimalnih mezd. To bosta delavstvu plačala od dne 1. julija 1937 dalje. Zavezala sta se v celoti izvajati delavsko zakonodajo in priznala delavsko organizacijo JSZ. Ko bo izdana naredba o minimalnih mezdah za dravsko banovino, se bo za delavstvo te tovarne takoj sklenila pogodba. — Na delavstvu samem pa je sedaj, koliko se bo zavedlo tega uspeha, ki jim ga je priborila JSZ, in koliko se bodo delavci strnili pod njeno okrilje. Za tem podjetjem je na vrsti tovarna delničarja, kjer je tudi nujno potrebno, da se mižerne in skrajno nizke plače delavstva izboljšajo. V slogi je moč, v strokovni organizaciji uspeh!

Razne stroke

Vrhnika. V JSZ organizirano tukajšnje delavstvo je imelo 4. julija sestanek. Žal je bila udeležba precej pičila. — Skrajna nerazumljivo je to slabo zanimanje delavstva za svoje čisto delavske krušne stvari. Med mnogimi delavci je pač še močan blapčevski duh. Boje se svojih delodajalcev tudi v stvareh, v katerih je delavec svoboden in od podjetnika neodvisen. Mislimo pri tem v prvi vrsti na svobodo strokovnega organiziranja. Vsej na splošno se je slovensko delavstvo že precej otrslo tega strahu. Pri nas pa ga je še zmerom kar precej. Za zboljšanje našega položaja ne zadostuje samo jamranje in godrnjanje, treba je tudi neustrašne borbe, če hočemo imeti vsaj tiste pravice, ki nam jih zagotavljajo veljavni državni zakoni, in če si hočemo

Delavska pravica

Imate višji dohodek, poplačano v skladu z zakonom, dan prej. — Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 21. • Nepravilna plačila se ne sprejemajo. • Oglaš. reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 21. • Oglaš. po cenz. • Telefon 1245. • Služba človeškega računa 14.980.

Posredna Služba Dne 1. — Cena: za 1 mesec Din 4.—, za 3 mesece Din 10.—, za 6 mesecev Din 18.—, za leto Din 32.—, za celotno leto Din 48.—, za izposojeno steno mesečno Din 7.—

Uredništvo in uprava rednega odgovarjanja: Lombardo Peter • Izdaja za konsorcij Delavske Pravice: E. Zima • Za jugoslovanske tiskarne v Ljubljani: K. Čol

pridobiti vsaj deloma primerne plače. Seveda našim delodajalcem niso prijetne take delavske organizacije, ki odločno zastopajo delavske koristi. Vemo, da jim Jugoslov. strok. zveza ni povšeči, ker je res prava in samo delavska. Podjetniki bi hoteli imeti »naše« organizacije, kakor sami pravijo, ki bi se jim klanjale in bile pod njihovim vplivom. Če je katera organizacija taka — potem ni delavska. Tako organizacijo mora zavedno delavstvo le z gnusom odklanjati, kajti prodajanje ubogega delavstva za judežve groše je pač največja sramota. Zato pa se moramo vsi zavedni delavci brez strahu trdno okleniti prave delavske organizacije — JSZ, ki je pri nas in drugod že dokazala, da je v boju za delavske pravice odločna in da zna naše delavske zahteve dobro in uspešno uveljavljati. Odstranimo iz naših vrst hlapčevski duh, bodimo svobodni in zavedni delavci, pa neustrašeni v borbi za svoje pravice. Uspehi ne bodo izostali. — Delavec.

Prerije - Podpeč. Po daljšem času smo imeli članski sestanek v Prosvetnem domu v Preriju. Udeležba je bila srednja. Centralo so na tem sestanku zastopali kar trije člani. Zelo smo zadovoljni, da JSZ polaga toliko važnosti na našo mlado skupino.

Tov. Pestotnik nam je orisal na široko pomen strokovne organizacije in pri tem poudaril, da je vsakemu delavcu potrebna najprej dobra izobrazba in zavest delavske skupnosti, brez katere se ne moremo nikdar spustiti v težje borbe s trdno povezanim kapitalom. Zatem je poročal tov. Grošelj, da mora delavec, ako boče biti dober strokovnik, vse svoje sile posvetiti prvenstveno svojim strokovni organizaciji, svoji delavski pravic, to se pravi, svojemu obstoju in življenju delavske družine sploh. Vse parade in ves »potrebne« šport mora strokovnik in zaveden delavec postaviti v drugo vrsto, ako se sploh izplača žrtvovati delavske sile v te namene. Tov. Velkovrh pa je opozoril članstvo na prepotrebno zavest vsakega člana, da se z vstopom v strokovno organizacijo zaveže vsak tudi na neke neobhodno potrebne žrtve, brez katerih neodvisna delavska organizacija ne more obstojati in da mora te žrtve doprinesati članstvo dobrohotno. To je, vse obveznosti naj se izpopolnjujejo pravočasno. Sem spadajo prispevki na članarini, redno prihajanje na sestanke. Se prav posebno pa morajo tisti člani, ki prevzamejo odborništva in zaupniška mesta, storiti svojo dolžnost, da skrbijo za red v skupini. Kdor radi svoje malomarnosti ali celo namenoma vse to opušča, ta je za strokovno organizacijo škodljiv in je nepotreben v naših vrstah.

Na prihodnji sestanek, že danes vabimo vse zavedne delavce in delavke, da se čimprej utrdimo za trdo delavsko borbo, katera nam je tako zelo potrebna. Sestanke bomo v bodoče objavljali v »Delavski Pravici«, katero naj vsak dobro prečita. Korajžno na delo! Delavec.

Nova žrtev dela

Zagorje, 5. julija.

V našem rudniku se je zgodila zopet težka nesreča. Padel je kot nova žrtev rudarskega poklica tov. Bregar Rudolf, član naše skupine. V petek zvečer se je poslavljaj, nič hudega sluteč, od svoje ljubljene družine šel v veselje. Toda pri težkem in odgovornem delu, ki ga je vršil celih 17 let (opravljaj je dela v jaskih), ga je ponoči ugrabila neizprosna smrt. Padel je 40 m v globino. Njegovo življenje je bilo trpljenje. Saj je že v mladih letih moral okusiti vse grozote svetovne vojne, vendar se je vrnil nazaj zdrav. Zakopal se je v zemljo, šel v rudnik, kjer ga je zadela strašna usoda. Pri delu je bil vesten. Za svoje pravice in pravice drugih, svojih tovarišev, vedno odločen in borben. Sovraštva ni bilo v njem, v njem je vladala ljubezen do vsakega sodelavca. Bil je pravi krščanski delavec. Naši tovariši so ga v velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Ob odprtem grobu se je od rajnega tov. Rudolfa poslovil v imenu skupine rudarjev J. S. Z. tov. Ustar Vinko; za centralo pa tov. Rozman. Pevsko društvo »Zagorje« mu je ginjaivo zapelo v slovo tri pesmi. Dragi Rudolf, bil si nam svetel zgled krščanskega strokovnjaka. Obojbljamo, da bomo Tvojem zgledu sledili! — Vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da smo čim častneje spremili rajnega tovariša, se odbor skupine najlepše zahvaljuje. Družini in sorodnikom naše globoko sožalje!

Obvestila

Zagorje. Vse člane skupine obveščamo, da bo v nedeljo, 18. t. m., ob 8 zjutraj sv. maša za pokojnim članom Bregarjem Rudolfom, ki se je smrtno ponesrečil. Dolžnost vseh članov je, da pridejo polnoštevilno, da tako skupno počastimo spomin našega tovariša.

Celje. Obveščamo vse člane skupine in KDM, da bo 8. avgusta delavski tabor na Givčah. Skrbimo za lepo udeležbo! — Odbor.

Kovinarska internacionala

V dach od 29. junija do 1. julija se je na Dunaju vršila seja predsedstva »Mednarodne zveze kršč. kovinarjev«. Seje so se udeležili zastopniki včlanjenih zvez iz Holandske, Belgije, Francije, Švice, Poljske, Češkoslovaške, Madžarske in Jugoslavije. Našo »Strokovno zvezo kovinarjev« je zastopal tajnik J. Rozman. Avstrijski strokovničarji so bili navzoči kot gostje.

Sejo je vodil predsednik tov. Walleny iz Belgije. Tov. Welie iz Holandske je podal zanimivo tajniško poročilo. Navajal je, da so se razmere v svetu od zadnje seje, ki je bila lani v Sviči, zelo izpremenile. Borba med komunizmom, ki predstavlja skrajno levo, in fašizmom, katerega podpira kapitalizem, zavzema vedno ostrjšje oblike. Oba sistema pa sta zgrešena v svojih osnovah, ker gradita vse na nasilju in brezpravnosti delovnega ljudstva. Razveseljivo je, da v vseh deželah, kjer je še doma demokracija, kršč. delavsko strokovno gibanje raste in vedno bolj pridobiva na ugledu. Socialistične strok. organizacije so nekam ohromele, zmanjkalo jim je zaleta. Vodilni socialisti priznavajo, da naše strokovne organizacije vrše svoje delo med delavstvom z velikim uspehom in na način, ki je posnemanja vreden. V Belgiji in tudi Holandiji pred časom nismo veliko pomenili in so vsa velika gibanja v mednarodnih vprašanjih vodili socialisti, danes je to brez nas nemogoče. Ker se zavedamo velike važnosti enotnega nastopa v večjih mednarodnih gibanjih, sodelovanja s socialisti ne odklanjamo, odklanjamo pa vsako izigravanje in demagogijo, ki se ob takih prilikah kaj rada pojavlja. Spoštovanja smo si z našimi nastopi dobili na vseh področjih, kjerkoli nas je klicala dolžnost, braniti ogrožen interes trpečega delavstva.

Poročila posameznih delegatov o stanju razvoja in položaju njihovih strokovnih organizacij so bila izredno zanimiva. Iz vseh poročil je bilo razvidno, da organizacije številčno rastejo pa tudi borbenost. To se pravi, bavijo se res z delom, za katerega so poklicane v življenje, in

ne kot pred časom (v nekaterih državah), ko so bile le orodje v rokah političnih strank.

Sledil je zanimiv referat o 40 urnem delavniku, njega pomenu in zaprekah, ki se mu stavlja pri izvedbi. Poročal je zastopnik A. Bertinchamps iz Belgije. Nato je predaval pater A. Strybosch O. P. iz Holandije o poglavju »Veliki problemi sedanega časa«. Pater Strybosch je iskren delavski prijatelj in sodelavec v holandskih katoliških strokovnih organizacijah.

Iz poročila blagajnika je bilo razvidno, da so vse članice poravnale napram zvezi svoje obveznosti. Premoženje zveze znaša 14.702 Hol. gold. (352.848 din). Za revizorja blagajne sta bila izvoljena zastopnika Jugoslavije in Madžarske. V poročilu, katerega sta podala, je bilo ugotovljeno, da vrši tov. blagajnik to izredno težko delo v vzornem redu.

Po vseh poročilih je bil razgovor, ki je bil izredno živahen in zanimiv. Zastopniki iz posameznih držav so izpolnjevali svoja poročila in dodajali razne zanimivosti, ki so se godile pri njihovem delu. Tako je zastopnik Francije ugotovil, da težave s frankom in štrajke povzročajo francoski kapitalisti kot protest na izvedbo 40 urnega delovnika. Na Češkem je strajkalo 15.000 tekstilcev. Politična stranka čeških Nemcev, katero vodi fašist Henlein, je dala proglas na delavce, naj se vrnejo na delo (stranko podpirajo nemški kapitalisti na Češkem in Hitler), strokovna organizacija pa drug proglas, da naj štrajk vzdrže. Šlo je zato, kdo bo močnejši. Zmagala je strokovna organizacija. Samo 15 delavcev se je javilo na delo. Takih primerov je bila cela vrsta, eden bolj poučen od drugega.

Ob zaključku sta bili sprejeti dve resoluciji, ena o 40-urnem delavniku, druga k referatu č. g. pater Stryboscha.

Seja, ki je trajala 3 dni, je pokazala, da se kovinarska internacionala dobro in uspešno razvija v vseh deželah in da pridobiva na ugledu in moči. V članstvo je sprejeta tudi kršč. kovinarska organizacija iz Luxemburga. — J. Rozman.

GOSPODARSTVO

G O sanaciji denarnih zavodov so na dolgo in široko govorili na seji plenuma Narodne banke v Belgradu. Mnogi so se močno zavzemali za to, da bi morali tu pomagati vsem količjak zdravim zavodom država in Narodna banka z zadostnim posojilom, da bi mogli začeti izplačevati in vršiti svoje gospodarske funkcije. Vendar to mnenje ni obveljalo. Sklenili so izvesti anketo o stanju denarnih zavodov v državi, reševanje sanacije pa je preloženo na jesen in zimo. — Pojavil pa se je nov predlog, ki gre za tem, da bi se sanacija izvršila s pomočjo inozemskega posojila, katerega naj bi na jeli denarni zavodi, država pa bi bila porok. — Vsekakor je to vprašanje velikega pomena tudi za naše zadrugištvo, ki brez neke znatne denarne pomoči ne more nikamor in je popolnoma ohromelo. Čas bi že bil, da se merodajni vendar že enkrat po tolikih letih zgamejo in da se tega vprašanja lotijo z vso resnostjo. Treba je prenehati z odlaganjem rešitve iz enega letnega časa na drugega.

g Rudarska in topilniška proizvodnja je v naši državi v letošnjem letu v primeri z lanskim silno močno porasla. V prvi polovici 1936 je bilo prodanih rudarskih in topilniških proizvodov za 420 milijonov Din. Letos je bilo prodanih v istem času teh proizvodov kar za 730 milijonov Din. Premoga je bilo prodanega za 292 milijonov Din (lani 165), drugih rudarskih produktov za 186 milijonov Din (lani 143,6), topilniških proizvodov pa za 242 milijonov Din (lani 220). Vseh teh proizvodov je bilo v šestih mesecih 1936 izvoženih za 300 milijonov Din, letos v istem času pa za 520 milij. Din. Koliko pa je tega gospodarskega procvita deležno tudi v teh industrijah zaposleno delavstvo, koliko so se mu zvišale mezde in izboljšali delovni pogoji? Ali se niso nasprotno službene razmere delavcev ponekod še celo poslabšale? Delavci naše KID so doživeli celo zmanjšanje svojih plač v času gospodarske konjunktne in v času, ko so cene življenjskim potrebščinam narasčale.

g Žetev pšenice je v Banatu in v Bački v glavnem končana in se je že začela mlačev. Poročajo pa, da bo letošnjega pridelka za 15 do 20 odstotkov manj kakor lanskega. Tudi iz drugih žitornih držav prihajajo vesti, da žitna letina letos ne bo nič boljša od lanske ali pa bo še celo slabša. Kakor znano, je bila lani skoro po vsem svetu slaba žitna letina, le pri nas in še ponekod je bil dober rod. Cene so zato povsod pskočile, tudi pri nas, čeprav smo imeli zelo dobro letino. Zato se lahko upravičeno bojimo, da bodo na jesen ali pa še

prej začele cene žitu in žitnim izdelkom rasti, temu pa bo sledil ponoven splošen porast cen življenjskih potrebščin. Udarjen bodo zopet tisti sloji in liste pokrajine v državi, ki morajo žito kupovati. Pri tem vprašanju mora biti slojna vsa Slovenija brez razlike stanu in sloja.

g Slovenski kmetje najbolj pridno plačujejo svoje dolge državni Privilegirani agrarni banki. Na račun prvega letnega plačila so plačali kmetje v odstotkih: Belgrad 38,34, Zagreb 38,83, Sarajevo 17, Ljubljana pa 52,04. Drugi niso plačali. Pri izpolnjevanju javnih obveznosti je Slovenija vedno na prvem mestu v državi.

g Nov kovan denar bo prišel v promet leta 1938. Po novem zakonu bo vsi sedanji denar prekovan v državni kovnici v Belgradu. Novi kovanci bodo lažji od dosedanjih. Nakovali jih bodo za 150 milijonov več, kot jih je bilo sedaj.

g Gospodarska pogajanja z Italijo so bila te dni v Rimu zaključena. Dosežen je bil sporazum, da se bo poživil medsebojni trgovinski promet. Jugoslavija bo mogla v Italijo uvažati večje količine živine in lesa ter drugih kmetijskih pridelkov, Italija pa bo na drugi strani tudi več uvažala k nam, da tako plača naš izvoz. Italijanski listi pišejo, da etojita Rim in Belgrad na novi ustvarjalni poti in da so uspehi pogajanj povoljni. Vse bo pokazala bodočnost.

Italijanski kapital je v industriji naše države močno zastopan. Skoraj 400 milijonov dinarjev ga je. Naložbe po posameznih industr. panogah znašajo: v cementarnah 214 milijonov, v lesni industriji 122 milijonov, v rudarstvu 27 milijonov, v živilski industriji 22 mil., v tekstilni industriji 2,6 mil., v usnjarski pa 1,6 milijona dinarjev. Tako gre vsako leto okoli 50 milijonov Din dobička od tega kapitala v Italijo.

Ameriški državni predsednik Roosevelt je predložil ameriškemu kongresu poslanico, v kateri predlaga, da se uvede 40-urni delovni teden in da se uvede kot minimalna mezda 16 dolarjev (okrog 600 Din) na teden.

Ta predlog za minimalno mezdo se vidi malo drugače kot pa v Jugoslaviji in predvideva na ta način urno mezdo okrog 17 Din, ne pa 2 do 8 Din, kar je podlaga za določitev minimalne mezde pri nas. Ugotoviti bi bilo treba le, koliko se za ta denar v Ameriki lahko kupi. Na vsak način pa je življenjska stopnja ameriškega delavstva gotovo veliko višja kot v Jugoslaviji. V delavcu je pač treba videti človeka, ne pa ga smatrati za industrijski stroj, ki se mu priliva le toliko olja, da ne obstane. Kje smo še mi?

Vevški papirničarji bodo priredili

delavski tabor

8. avgusta 1937

pri Sv. Urhu v Dobrunjah

Sporod:

Ob 4 zjutraj budnica; ob 8 skupni odhod z godbo na čelu k Sv. Urhu; ob 9 sveta maša — nato zborovanje. — Popoldne razvedrilo na Friskovcu.

Vabimo vse delavce, pa tudi kmete in obrtnike.

Odbor

Za večji kos kruha

Pri nas

Delavci po Hrvatskem so v raznih podjetjih začeli živahna mezdna gibanja. Tako poroča »Hrvatski delavec«, glasilo »Hrvatske delavske zveze«, da so se delavci, razočarani nad nedelavnostjo socialističnih organizacij, začeli v velikem številu obračati na njihovo zvezo, da jim pomaga izboljšati delovne pogoje. V zelo številnih podjetjih so bile pod vodstvom te zveze sklenjene ugodne kolektivne pogodbe in dosežene znatno višje mezde od dosedanjih. Pri svojih zahtevah se strokovna organizacija sklicuje predvsem na zvišanje cen življenjskih potrebščin. Zveza, za katero stoji politično in socialno gibanje hrvatskega naroda pod vodstvom dr. Mačka, uspešno uveljavlja delavske zahteve. Zavzema se zlasti za to, da se po vseh podjetjih sklenejo za delavce dobre kolektivne pogodbe.

Pomorski delavci v Splitu in po celnem dalmatinskem Primorju delajo na ladjah in pri obrežnih delih kar po 17 do 22 ur nepretrgoma. Samo v Splitu je teh delavcev okoli 5000, na vsej jadranski obali od Sušaka do Kotora jih je pa že 15.000. Toliko je namreč izdanih tako imenovanih morjeplovnih, to je izkazil, da so njih imetniki izvežbani za dela na ladjah in v pristaniščih. Ti delavci so sedaj započeli mezdno gibanje in zahtevajo, da se jim delovni čas zniža vsaj na 12 ur dnevno. Pripravljeni pa so delati vsak dan 4 nadure s 50% poviškom, nadaljnje nadure pa s 100% poviškom.

Natakarji v Skoplju so se tudi začeli resno zanimati za izboljšanje svojega socialnega položaja. Dosedaj so delali po 16—18 ur dnevno, zaslužili so pa po 200—300 Din mesečno. Zahtevajo kolektivno pogodbo, zmanjšanje delovnega časa in zvišanje plač. Dosedanja pogajanja in poravnalni naroki, katere je razpisalo oblastvo, niso rodili nobenega uspeha. Skoplju grozi stavka vseh nastavljenecv natakarske stroke, če delodajalci ne bodo popustili. — Stavka je že začela.

Drugod

Stavka hotelskih uslužbencev je izbruhnila v Parizu. Po zakonu o 40 urnem delovnem času bi se moral začeti le-ta izvajati tudi v hotelski industriji. Podjetniki pa so se dolgo trdovratno upirali. Končno so uslužbenci v nekaterih točkah precej popustili in je bil dosežen sporazum. Delodajalci pa so se premislili in ga mnogi niso hoteli izvajati. Sindikat je zato proglasil v teh hotelih stavko. Na hotele pa, ki izvajajo pogodbo, so nalepili plakate: »To podjetje izvaja sporazum in zato se tu delava.« — Stavka 6000 uslužbencev od 40.000, kolikor jih je v Parizu.

Avstrijski papirničarji zahtevajo zvišanje plač. Nedavno so se zbrali zaupniki iz vse države in ugotovili, da je papirna industrija prebolela krizo in da je danes že na konju ter da dela spet z velikimi dobički. Delavske plače pa se od let krize sem, ko so bile stalno zniževane, niso še nič popravile. Izračunali so, da je v enem samem letu izgubilo 10.000 avstr. papirničarjev, zaposlenih v kakih 30 podjetjih, skoraj 700.000 dnin, oziroma 5 milijonov šilingov. Tako odpade na vsakega papirniškega delavca letna izguba na zaslužku v višini 1.876 šilingov (1 šiling = 9 din). Zato je zahteva po zvišanju delavskih plač več kot upravičena.

Vloge pri Delavski hranilnici v Ljubljani

Prva delavska hranilnica in posojilnica, r. z. z. o. z. v Ljubljani, Delavska zbornica, je po sklepu načelnika dvignila obrestno mero na nove hranilne vloge: a) za nevezane na 2½%, b) za vezane na 3%. Za nevezane vloge jamči posojilnica polnoizplačilna na vsa kokratno zahteva, zavezane pa po dogovoru. Delavci, vlagajte svoje prihranke v svoj denarni zavod!

Doma in po svetu

Knez Pavle se je s kneginjo Olgo udeležil zborovanja, katero so priredila prosvetna društva kranjske dekanije v Kranju. Na zborovanje so prišli zastopniki iz cele Gorenjske od Ljubljane do Jesenic in Bohinja. Navzoči so bili tudi dr. Korošec, dr. Natlačen, dr. Krek in drugi. Knez Pavle je poslušal govore, gledal povorko in obiskal razstavo, kjer je bilo prikazano delo 20 prosvetnih društev kranjske dekanije. Popoldne je bila telovadba s prosto zabavo.

Za novo ureditev države se je pojavil v javnosti predlog srbske kmetijske stranke, ki ga je ta stranka sporočila g. dr. Mačku in drugim opozicionalnim strankam že pred enim mesecem. Predlog nakazuje predvsem pot, po kateri naj bi prišli do rednih demokratičnih razmer v državi in je precej sličen »proceduri«, katero predlaga že več let voditelj hrvatske kmetijske stranke dr. Maček. Sestavila naj bi se nova koncentracijska vlada vseh strank, ki imajo kaj resnične zaslombe v ljudstvu. Ta vlada naj bi napravila »čisto mizo«. Nato naj bi se izvolila ustavotvorna skupščina, ki bi z večino zastopnikov Srbov, z večino Hrvatov in z večino Slovencev brez preglašovanja uredila vse potrebno. Dr. Maček je povoljno sprejel ta predlog, odgovorile so tudi druge skupine, le Davidovičeva še ne. — Časopisje JRZ ugotavlja glede na vse to, da je koncentracijska vlada izključena in da se bo pri zaželenih skupščinskih volitvah videlo, kdo ima zaslombo v ljudstvu.

Zakon o prekrških je sprejela narodna skupščina z večino glasov. Ta zakon obsega kazniva dejanja lažjega značaja, ki ne spadajo pod kazenski zakon. Kazni za ta dejanja bodo izrekala krajevna policijska oblastva, okrajna glavarstva, banske uprave. Zakon bo sprejel še senat, nakar bo v določenem roku stopil v veljavo. Tudi za manjše prestopke so predvidene precej ostre kazni. Pritožba na sodišče ne bo možna. Zato je vprašanje, koliko se bo dejansko izvajala znana temeljna državljanska pravica, da morajo biti vsi državljani pred zakonom enaki.

Nove palače se grade v Belgradu. Predsednik vlade dr. Stojadinović je položil temeljni kamen za palačo, v kateri bodo nameščeni druga davčna uprava, finančna kontrola in laboratorij finančnega ministrstva. Veljala bo 8 milijonov. Prav tako je bil slovesno blagoslovljen temeljni kamen za zgradbo pravne fakultete belgrajske univerze, o kateri je znano, da ima sama veliko premoženje. Tudi ta palača bo stala okoli 8 milijonov. Ti zneski so predvideni v rednem državnem proračunu. Krasno marmorno palačo bodo zgradili za prosvetno ministrstvo. Stroški so proračunjeni na okoli 28 milijonov Din.

V kmetijske zbornice je bilo izvoljenih svetovalec: JRZ 188, HSS 79, Združena opozicija 13, neopredeljeni 6, razne skupine 8. V južni Srbiji bodo volitve iz tehničnih razlogov 28. avgusta.

Med Anglijo in Rusijo bo sklenjena že dolgo napovedana pomorska pogodba.

Kardinal Pacelli je bil kot zastopnik ev. očetov na uradnem obisku pri francoski vladi. Bil je sprejet z velikimi častmi. Med drugimi verskimi slovesnostmi je imel tudi govor, katerega ost je bila razločno naperjena proti hitlerjevski Nemčiji, ki prav sedaj preganja predstavnike katoliške Cerkve. Pohvalil pa je Francijo kot najstarejšo hčerko Cerkve, kjer vlada svoboda.

V Pariz, kjer je sedaj svetovna razstava, je prišlo te dni tudi več drugih visokih gostov. Tam se mudi romunski kralj Karol, za njim pa hiti na isti cilj načelnik romunskega generalnega štaba. Oba poročata Franciji, kaj je bilo sklenjenega pri zadnjih velikih poljsko-romunskih svedenostih v Bukarešti in v Varšavi. Čujejo se glasovi, da je ta zveza le nekaj nevtralnega pas od Baltika do Črnega morja med rdečo Rusijo in desničarsko-fašistično Srednjo Evropo. Drugi pa vidijo v tem prijateljstvu odkrito protirusko zvezo in tudi že vedo, da Romunija zbira na ruski meji cele armadne zборе.

Načelnik jugoslovanskega generalnega štaba general Nedić je odpotoval na večdnevno bivanje v Francijo, kjer je bil v Parizu zelo svečano sprejet. Ogledal si bo nekatere tovarne in več vojaških garnizij.

Dobro blago Vam nudi samo tvrdka, ki ima mnogo odjemalcev. Zato nudijo dobro blago vse tvrdke, ki pri nas oglašujejo, ker s tem širijo krog svojih odjemalcev!

Pa tudi v Moskvi se zbirajo diplomati. Bili so tam zunanji ministri Letonske, Litve, Finske, Švedske in Turčije.

Med Nemčijo in Avstrijo je zmerom kaj narobe. Avstrijski režim, ki je moral lani 5. julija naravnost kapitulirati pred mogočno Nemčijo in pred svojo »zaščitnico« Italijo, se skuša zadnje mesece malo izviti iz pretesnega objema. To mu delno uspeva zato, ker sta oba fašistična režima čez glavo zaposlena s svojimi »imperialnimi« zadevami v Sredozemskem morju in drugod. Avstrijska zunanja politika se želi okoristiti trenutno z angleškim zanimanjem za srednjo Evropo. London svetuje, naj se vse podonavske države politično in gospodarsko zbližajo, kar jim more samo koristiti. Ugodno bi bilo tako zbližanje resnično za vse srednjeevropske narode. A kaj, ko jih pa toliko sil v okviru njihovih lastnih držav vleče narazen. Na Češkoslovaškem je hitlerjevski Henlein, v Avstriji podružnica nemške hitlerjevske stranke, na Madjarskem vladajoča magnatska družba, v Romuniji razne politične stran-

ke itd. In potem pa še toliko ponudb vsiljivih zaščitnikov, ki bi vsi radi »vodili« in ki tega drug drugemu ne puste. Ali Italija, ali Nemčija, ali Francija, ali Anglija, ali katera od teh v zvezi z drugo?

Japonci in Kitajci so se spet enkrat krvavo udarili. V bližini Pekinga se bijejo velike bitke — po naročilu Nemčije in Italije, ki skušata razbremeniti svoje neugodne evropske bilance in obrniti vsaj del pozornosti drugih velesil tudi drugam. Z Rusijo se Japonci ne upajo kaj dosti pripraviti, ker oni sami nočejo resnejših sporov. Tako krvavi ubogo kitajsko ljudstvo za koristi drugih. V nekaterih severnih kitajskih deželah je nastala povrh vsega še silna lakota. Stotisoči umirajo od glada.

Ameriški poslanik v Londonu je imel oster govor proti diktatorjem in samodržcem. Dejal je, da je vsaka diktatura danes najboljša priprava za vojno. Izrazil je upanje, da bodo zmogle demokratične države ohraniti svetovni mir, a samo če bodo znale tudi odločno braniti demokracijo. Ugotovil je prav tako, da se v demokratičnih državah razvija blagostanje, med tem ko je v diktatorskih državah ljudska revščina vedno večja, z njo pa tudi nezadovoljstvo.

Iz naših krajev

Količevo. Glede na članek v »Našem listu« številka 7, ki izhaja v Grobljah, izjavljamo podpisani člani papirniške skupine JSZ na Količevem sledeče:

Ni res, kar piše »Naš list«, da so veselico na Količevem dne 4. julija t. l. organizirali in pripravili zaupniki. Res pa je, da je veselico organiziral in pripravil pripravljalni veselični odbor, izvoljen od delavcev na sestanku dne 6. junija t. l. V ta veselični odbor ni bil izvoljen niti eden izmed zaupnikov in zaradi tega tudi zaupniki niso bili v nikakoli zvezi s pripravami za veselico. Izjavljamo, da je poročilo »Našega lista« pravo zavijanje resnice in hudobno natolcevanje. — Brenčič Franc, Pirc Ferdinand, Kopčič Karol.

Celje. V preteklem tednu se je pojavila v Celju družinica: mož je igral na harmoniko in s hčerko pel, žena pa je nabirala darove. In tako je prišla tudi v hišo OUZD, iz katere pa jo je službujoči zdravnik g. dr. Premsehak prav neusmiljeno nagnal. Pacienti smo mnenja, da g. zdravnik tako krutost lahko pokaže v svoji hiši, ne pa v hiši socialne ustanove, katere uslužbenec je!

Celje. Zadnjo nedeljo je priredila skupina JSZ lep spominski sestanek za pokojnim dr. A. B. Jegličem. Tov. Slapnik je recitiral Vovkovo pesem: Naš Mozes, o Jegliču pa sta govorila tov. Debeljak in Hočevar. Velikega pokojnika bomo ohranili krščanski delavci v lepem spominu!

Hrastnik. Vest o nenadni smrti velikega nadškofa dr. A. Bonaventura Jegliča je pretresla tudi Hrastničane. Na žalni seji hrastniških katoliških društev, ki se je vršila v soboto 4. julija t. l., je imel o pokojnem kratek spominski nagovor podpredsednik prosvetnega društva g. Janko Arnshek, ki je omenil, da je bil dr. A. B.

Jeglič med prvimi dobrotniki za novo hrastniško cerkev. Pogreba so se udeležili tudi hrastniški delavci ter tako počastili moža-velikana, ki se je velikokrat postavil v bran za delavske pravice. — 18. julija t. l. je poteklo 10 let, ko se je začela akcija za cerkev v Hrastniku in je takratni predsednik Slov. kat. izobražev. društva Janko Arnshek izročil prevzvišenemu škofu dr. Karlinu spomenico z mnogimi podpisi. Akcija je imela uspeh, kajti čez dobri dve leti smo dobili Hrastničani svojo duhovnijo in dušnega pastirja v osebi č. g. Zalarja, in se je slednjič po dolgoletnih zbiranjih postavila v Hrastniku cerkev.

Laško. Na tukajšnjem pokopališču je bil pokopan 11. t. m. Mihael Horjak, upokojeni rudar. Dne 8. julija se je peljal v Zalec s kolesom. Pri povratku je na prehodu med Celjem in Petrovcami trčil v zadnje kolo dvokolesa vlak, ter je Horjak padel na cesto tako nesrečno, da si je prebil lobanjo. Kmalu nato je v bolnišnici umrl. Zalušča ženo in dva sinčka. Naj v miru počiva!

Hrastnik. Tukajšnja steklarna dela s polno paro, ker je pridobila par novih trgov za svoje steklarske proizvode. Upamo, da to izboljšanje ni samo sezonskega značaja. Vseh zaposlenih ima steklarna sedaj okrog 1100, kar je razveseljivo znamenje. Da bi le tudi plače bile boljše! — Z regulacijo potoka Boben se pridno nadaljuje, ter je prišlo spet nekaj potrebnih do vsaj skromnega kruha, ki je boljši kakor miloščina. — Po daljšem bolehanju je umrla v cvetu mladosti Roglič Marija. Učkala je samo 17 pomladi. Naj v miru počiva!

Domžale. Naša članica Ana Ladstätter se je poročila s Sršenom Jožetom. Želimo obilo sreče!

Razno

Celje. V nedeljo 18. julija bo daroval v farni cerkvi v Celju svojo prvo sv. mašo gospod Bogomil Krušič. Cerkveni govor bo imel g. kaplan France Smon. — Udeležimo se!

Rimske Toplice. Podpisana se zahvaljujem vsem članom in članicam JSZ in vodstvu pisarne za nakazano mi podporo v moji najhujši stiski pri kritju stroškov za pogreb moje matere. Se enkrat vsem najlepša zahvala. Bog povrni! — Neža Petrin.

Jesenice-Javornik. Od 30. junija pa do 17. julija t. l. ordinira v bolnišnici za članc bratovske skladnice dr. Ceh Milan vsak dan od pol 8. do 10. ure, za družinske članc pa dr. Keržan Bartol od 10. do 12. ure. — V slučaju potrebe je treba med tem časom klicati na dom k članom g. dr. Ceha, k družinskim članom brez razlike g. dr. Keržana. — Za mesec julij se odreja za zdravniško službo ob nedeljah sledeči vrstni red, ki velja za vse družinske članc: 4. julija 1937 dr. Ceh Milan; 11. julija dr. Keržan Bartol; 18. julija dr. Ceh Milan; 25. julija dr. Keržan Bartol.

Jarše. V nedeljo 11. t. m. se je poročil naš tovariš Koncilja Ivan z gđ. Angelo Kocjančič iz Brezij. Obilo sreče!

Javornik. V nedeljo 4. julija se je poročil naš tovariš Globočnik Franc iz Kroke z gđ. Ivanko Gašperlin z Javornika. Iskreno čestitamo.

Zagorje. Poročil se je naš član tov. Grčar Mirko, z gđ. Anico Kuharjevo. Mnogo sreče!

Kranj. Strokovna skupina delavcev in nameščencev v Kranju bo priredila 18. julija t. l. v vseh prostorih gostilne Grajerja na Primskem vrtno zabavo, združeno z loterijo. Začetek ob 3 pop. Pri zabavi bo igrala delavska godba iz Vevč pri D. M. v Polju. Udeležite se te delavske prireditve. Čisti dobiček je namenjen brezposelnim članom.

Shodi, sestanki, zborovanja

Slovenjgradec. Članski sestanek naše skupine se bo vršil v nedeljo 25. t. m. ob 8 zjutraj v Narodnem domu v Slovenjgradu (gostilna Druškovni). Pride zastopnik centrale. Dokažimo našo trdno delavsko skupnost in pridimo na sestanek prav vsi! — Odbor.

Slatina Radenci. V nedeljo, 25. julija, ob pol 3 popoldne se bo vršil v prostorih pri Starnišču v Radencih važen delavski sestanek. Obvezno za vse članc! Vabljeni so tudi delavci od petanjskega vrelca, kjer bi bilo nujno potrebno, da bi se organizirali ter si s tem priborili tiste plače in tisti položaj, kakor ga imamo radenski delavci.

Zgornja Sv. Kungota. V nedeljo, 18. julija, po rani službi božji bo v gostilni Lavrenčič sestanek viničarjev zaradi strokovne organizacije in zaradi raznih viničarskih zadev. Vsi od blizu in daleč na ta važen zbor!

Reka pri Hočah. V nedeljo ob 15 se bo vršil sestanek delavcev, zaposlenih v reškem kamnolomu. Pridite vsi, ker bo zelo važno! — Odbor.

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

Gospa Cullenova je sédla in nekaj zamomljala. »Oh! V zadrugi sem dobila lep kos mesa za en šiling devet. Do srede bo zaleglo.« Tedaj je vdruživ zamomljala, kakor bi ji bilo hudo, da si je počila. »Pri Wardu sem kupila razne ropotije za šiling. Poleg tega sem vzela tudi pet parov nogavic. Vse krvavo rabim. Bomo že kje drugje prištedili. Skopariti bo treba in stiskati, pa bo šlo.«

»Jaz sem pa možaka ugnala. Dobila sem za petnajst pennyjev tole blago,« je odgovorila gospa Corkillova, pobrala zavoj, ki ji je ležal pod nogami in strgala toliko papir, da se je napravila luknja. »Poglej, ni slaba barva! Kaj praviš?« Gospa Cullenova je pazljivo pogledala skozi luknjo in nekaj zamomljala, kar si je misli z njo. »Dva šilinga je hotel imeti zanj sprva, jaz pa sem čakala in zbijala ceno, dokler ni prišla druga ženska. Tedaj je spustil na en šiling tri.«

Avtobus se je premaknil. »Odhajamo,« je dognala gospa Corkillova. »Kupila sem nogavice za našega Billa. Dobila sem jih za šest pennyjev. Človek mora za vse skrbeti.«

Ženske so bile očividno zadovoljne s tem, kar so si nakupile in vesele, da so denar dobro porabile. Vso pot do Wingrova so se živahno in šegavo pogovarjale. Tudi Ivanka jih je poslušala v svojo zabavo. To se ji je videlo na obrazu. Njeno zadovoljstvo se je nekako

zrcalilo v zadovoljstvu in radosti teh žensk. Kakor te ženske je tudi ona danes nekaj napravila. Ženske so se zavedale, da so jim začrtane točne meje, preko katerih ne morejo. Uspelo pa jim je, da so storile vse, kar je bilo potrebno, še celo nekaj več, nekaj, kar jih je navdajalo s samozadovoljstvom.

Ko je avtobus obstal pred Zadrugo, je Janko že spal. Oče ga je odnesel v hišo, ga slekel in spravil v posteljo. Ivanka je dala kuhati lokardo. Razpolovila je eno in vsako polovico položila na poseben pladenj. »Drugo bom osolila,« je dejala Ivanu. »Dobra bo za zajtrk v ponedeljek. V kotlu vre. Kaj imaš raje, kakao ali čaj?« ga je vprašala. Mož je izbral prvo in napolnila je dve skodelici.

Po večerji sta nekaj časa čitala, žena dnevnik, mož pa knjigo, ki jo prinesel včeraj iz Zadrugne knjižnice. Ob četrtna enajst je žena vstala. »Pospravila bom mizo. Potem pa pojdeva spat,« je izpregovorila.

»Jaz bom pa pomil to drobnjav,« se je ponudil mož. Pobral je lonce in jih umil pod pipo. Žena je pa razvila zavoj in odnesla nakupljene stvari nekaj v jedilno shrambo, nekaj pa v jedilno omaro. Na mizi je v zavitem zavoju ležalo blago za obleko, kakor na razstavi. Žarko se je svetilo v plinski luči. Žena ni prej vzela sukna iz napol zavitega zavoja, dokler ni odnesla zadnjega lonca v shrambo, dokler ni pospravila zadnjega pribora z mize in dokler ni mož stresel namizni prt skozi okno na vrt in ga prinesel nazaj v kuhinjo. Šele tedaj ga je vzela iz zavoja. Prijela ga je za rob in zavrnila gube. Potem si ga je pritiskala k telesu in ga dolgo prižemala k sebi, od nog do glave se je zakrila z njim. Mož jo je opazoval. Na njenem obrazu je videl željno hrepenenje. Videl je, kako so ji oči zažarele, kakor da so zopet oživele.